

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการ และปัญหาในการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง
3. เพื่อศึกษาและสำรวจข้อมูลทั่วไป ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง
4. เพื่อนำผลการวิจัยมาเสนอในรูปแบบเว็บเพจผ่านระบบเว็ลด์ไวด์เว็บบนเครือข่าย

อินเทอร์เน็ต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและบรรณารักษ์ ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง จำนวน 79 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับสอบถามผู้บริหาร

ชุดที่ 2 สำหรับสอบถามบรรณารักษ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารและบรรณารักษ์ ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง พร้อมด้วยหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร จำนวน 79 คน ได้รับกลับคืน 79 คน

คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 ส่งแบบสอบถามไปยังบรรณารักษ์ จำนวน 79 คน ได้รับกลับคืน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 78.48

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของโรงเรียน ในด้านหลักสูตร สาขาวิชาที่เปิดสอน จำนวนโรงเรียนที่มีเว็บไซต์ และระบบประกันคุณภาพการศึกษา

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการ และ ปัญหาในการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

1.1 จากจำนวนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางทั้งหมด 79 โรงเรียน พบว่า จังหวัดที่มีโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมากที่สุดคือ จังหวัดชลบุรี มีจำนวน 14 โรงเรียน รองลงมาคือ จังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 8 โรงเรียน และจังหวัดราชบุรี กับจังหวัดลพบุรี มีจำนวน 6 โรงเรียน เท่ากัน ตามลำดับ โดยมีจำนวนครู/อาจารย์ระหว่าง 4 - 272 คน และมีจำนวน นักเรียน/นักศึกษาระหว่าง 37 - 6,597 คน

1.2 หลักสูตรที่เปิดสอน พบว่า หลักสูตรที่เปิดสอนมากที่สุดคือ หลักสูตรระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 68 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.07 รองลงมาคือ หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 66 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.54 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.83 และหลักสูตรที่เปิดสอนน้อยที่สุดคือ หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 25 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.64 ตามลำดับ

1.3 สาขาวิชาที่เปิดสอน พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง เปิดสอน สาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุดคือ สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 67 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.81 รองลง

คือ สาขาวิชาการขาย จำนวน 49 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.02 และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 44 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.69 ตามลำดับ

1.3.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุดคือ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.24 รองลงมาคือ สาขาวิชาช่างยนต์ จำนวน 29 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.71 และสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.58 ตามลำดับ

1.3.3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุดคือ สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 65 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.28 รองลงมาคือ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 56 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.89 และสาขาวิชาการตลาด จำนวน 54 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.35 ตามลำดับ

1.3.4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุดคือ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 22 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.85 รองลงมาคือ สาขาวิชาช่างยนต์ จำนวน 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.58 และสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.92 ตามลำดับ

1.4 เว็บไซต์ของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางที่ไม่มีเว็บไซต์ของโรงเรียนมีจำนวน 48 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.76 ในขณะที่โรงเรียนที่มีเว็บไซต์ของโรงเรียนมีจำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.24

1.5 ระบบประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) มีจำนวนถึง 50 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.29 ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา และได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) แล้ว มีจำนวนเพียง 29 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.71

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการและปัญหาในการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุด

บุคลากร

2.1.1 วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งมีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 56.16 รองลงมาคือ จบปริญญาตรีสาขาอื่น ๆ มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 38.36 และจบการศึกษาระดับ

ต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.48

2.1.2 วุฒิการศึกษาของผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด พบว่า ผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งมีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 89.36 รองลงมาคือ จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 และจบปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มีจำนวนเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64

เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีบรรณารักษ์ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท

2.1.3 จำนวนบรรณารักษ์ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์ 1 คน ซึ่งมีจำนวน 51 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 83.61 และมีห้องสมุดเป็นส่วนน้อยที่มีบรรณารักษ์ 2 คน ซึ่งมีจำนวนเพียง 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.39

2.1.4 จำนวนผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดที่ไม่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีจำนวน 27 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.26 ในขณะที่ห้องสมุดที่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนใหญ่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 1 คน มีจำนวน 25 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40.98 รองลงมาคือ มีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 3 คน มีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.20 และมีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 2 คน มีจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.56 ตามลำดับ ทั้งนี้บางโรงเรียนได้จ้างนักเรียน/นักศึกษา มาเป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

2.1.5 หน้าที่ของบรรณารักษ์ พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ทำหน้าที่บรรณารักษ์และสอนด้วย จำนวน 41 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 67.21 รองลงมาคือ ทำหน้าที่บรรณารักษ์เต็มเวลา จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.31 และทำหน้าที่บรรณารักษ์และทำหน้าที่อื่น ๆ ด้วย จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.48 ตามลำดับ

2.1.6 วิชาที่บรรณารักษ์สอน พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่สอนวิชาการเขียนรายงานและการใช้ห้องสมุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 29.78 รองลงมาคือ วิชาภาษาไทย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.89 วิชาสังคมศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 และ วิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.51 ตามลำดับ

สถานภาพ

2.1.7 ชื่อที่ใช้เรียกหน่วยบริการสารสนเทศ พบว่า ชื่อที่ใช้เรียกหน่วยบริการสารสนเทศมากที่สุดคือ ห้องสมุด ซึ่งมีจำนวนถึง 54 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 88.52 รองลงมาคือ

คือ ศูนย์สารสนเทศ จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.84 และชื่อที่ใช้เรียกหน่วยบริการสารสนเทศ น้อยที่สุดคือ ศูนย์ข้อมูล ซึ่งมีจำนวนเพียง 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.64 ตามลำดับ

อาคารสถานที่

2.1.8 สถานที่ตั้งของห้องสมุด พบว่า สถานที่ตั้งของห้องสมุดส่วนใหญ่เป็น ห้องเฉพาะอยู่ในอาคารเรียน มีจำนวน 52 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.25 รองลงมาคือ เป็นอาคาร เอกเทศ จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.48 และเป็นห้องรวมกับห้องอื่น จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.27 ตามลำดับ

งบประมาณ

2.1.9 งบประมาณที่ได้รับต่อปี พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณน้อยกว่า 1 แสนบาท จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 63.93 รองลงมาคือ ได้รับงบประมาณระหว่าง 100,000 - 200,000 บาท จำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.23 และได้รับงบประมาณระหว่าง 200,000 - 300,000 บาท จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.56 ตามลำดับ

การให้บริการ

2.1.10 การให้บริการยืม/คืน พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการให้บริการยืม - คืน แก่ครู/อาจารย์และนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 58 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 95.08 และพบว่ามีห้องสมุด 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.92 ไม่มีการให้บริการยืม - คืนแก่ครู/อาจารย์และนักเรียน/นักศึกษา

2.1.11 บริการอินเทอร์เน็ต พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีบริการอินเทอร์เน็ต จำนวน 40 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 65.57 ส่วนห้องสมุดที่มีบริการอินเทอร์เน็ต มีจำนวน 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.43 ซึ่งส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการระหว่าง 1 - 5 เครื่อง รองลงมา คือ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการระหว่าง 6 - 10 เครื่อง ตามลำดับ

ในส่วนของการให้บริการอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน จำนวน 37 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.65 ส่วนโรงเรียนที่มี บริการอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน มีจำนวน 24 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.65 ซึ่งส่วนใหญ่มีเครื่อง คอมพิวเตอร์ให้บริการระหว่าง 21 - 30 เครื่อง และ 31 - 40 เครื่อง รองลงมาคือ มีเครื่อง คอมพิวเตอร์ให้บริการระหว่าง 11 - 20 เครื่อง และ 41 - 50 เครื่อง ตามลำดับ

2.1.12 การจัดกิจกรรมห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรม ห้องสมุด ซึ่งมีจำนวน 54 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 88.52 ในขณะที่ห้องสมุดส่วนน้อย ซึ่งมีจำนวน เพียง 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.48 ไม่มีการจัดกิจกรรมห้องสมุด

2.1.13 ประเภทของกิจกรรมห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดกิจกรรม

ห้องสมุดประเภทงานสัปดาห์ห้องสมุดมากที่สุด จำนวน 28 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมา คือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด จำนวน 26 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.62 และการเล่าเรื่อง จากหนังสือ จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.75 ตามลำดับ

2.1.14 การจัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด จำนวน 38 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.30 ในขณะที่ห้องสมุดอีกจำนวน 23 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.30 ไม่มีการจัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด

2.1.15 วิธีการจัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด พบว่า โรงเรียนจำนวน 23 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.53 จัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตร ในขณะที่โรงเรียนอีก จำนวน 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.47 จัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาเสริมปีละ 1-2 ครั้ง

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

2.1.16 ห้องสมุดส่วนใหญ่ซึ่งมีจำนวน 40 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 65.57 ไม่มีโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ในขณะที่ห้องสมุดอีก จำนวน 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.43 มีโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ซึ่งส่วนใหญ่พัฒนาโปรแกรมขึ้นใช้เอง จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.03 รองลงมาคือ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เช่น Library 2000, CDS/ISIS ฯลฯ จำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.40

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการในห้องสมุด

2.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ มีสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1.1 หนังสือ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีหนังสือภาษาไทยระหว่าง

1-1,000 เล่ม จำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.78 รองลงมาคือ มีหนังสือภาษาไทยระหว่าง 3,001-4,000 เล่ม จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.75

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศนั้น พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีหนังสือภาษาต่างประเทศระหว่าง 101-200 เล่ม จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 31.58 รองลงมา คือ มีหนังสือระหว่าง 201-300 เล่ม จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 23.69 และมีหนังสือระหว่าง 1-100 เล่ม จำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.06 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีห้องสมุดอีกจำนวน 23 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.70 ที่ไม่มีบริการหนังสือภาษาต่างประเทศ

2.2.1.2 วารสาร/นิตยสาร พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีวารสาร/นิตยสารภาษาไทยระหว่าง 11-20 ชื่อเรื่อง จำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.23 รองลงมาคือ มีวารสาร/นิตยสารระหว่าง 1-10 ชื่อเรื่อง จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.67 และมีวารสาร/นิตยสาร

ระหว่าง 31 – 40 ชื่อเรื่อง จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า มีห้องสมุดหลายแห่งที่ไม่มีวารสาร/นิตยสารภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 21.31

สำหรับวารสาร/นิตยสารภาษาต่างประเทศนั้น พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีวารสาร/นิตยสารภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวน 50 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.97 ในขณะที่ห้องสมุดที่มีวารสาร/นิตยสารภาษาต่างประเทศ จะมีวารสาร/นิตยสารภาษาต่างประเทศระหว่าง 1 – 10 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.03

2.2.1.3 หนังสือพิมพ์ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ มีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยระหว่าง 1 – 3 ฉบับ จำนวน 24 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.34 รองลงมาคือ มีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยระหว่าง 7 – 10 ฉบับ จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.03 และมีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยระหว่าง 4 – 6 ฉบับ จำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.40 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า มีห้องสมุดที่ไม่มีหนังสือพิมพ์ภาษาไทย จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.31

สำหรับหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศนั้น พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ จำนวน 46 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75.41 ในขณะที่ห้องสมุดที่มีหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ จะมีหนังสือพิมพ์ระหว่าง 1 – 3 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 24.59

2.2.2 สื่อโสตทัศน มีสื่อโสตทัศนต่าง ๆ ดังนี้

2.2.2.1 เทปบันทึกเสียง พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีเทปบันทึกเสียงทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยมีห้องสมุดที่ไม่มีเทปบันทึกเสียงภาษาไทย จำนวน 41 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 67.21 และมีห้องสมุดที่ไม่มีเทปบันทึกเสียงภาษาต่างประเทศ จำนวน 53 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 86.89

2.2.2.2 วีดิทัศน์ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีวีดิทัศน์ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยมีห้องสมุดที่ไม่มีวีดิทัศน์ภาษาไทย จำนวน 35 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 57.37 และมีห้องสมุดที่ไม่มีวีดิทัศน์ภาษาต่างประเทศ จำนวน 56 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 91.80

2.2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีซีดีรอมทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยมีห้องสมุดที่ไม่มีซีดีรอมภาษาไทย จำนวน 50 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.96 และมีห้องสมุดที่ไม่มีซีดีรอมภาษาต่างประเทศ จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.15

2.2.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทฐานข้อมูล พบว่า ไม่มีห้องสมุดใดที่มีบริการฐานข้อมูล ทั้งฐานข้อมูลในรูปแบบซีดีรอมและฐานข้อมูลออนไลน์

3. ปัญหา/อุปสรรคในการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุด

ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดในการให้บริการสารสนเทศคือ จำนวนทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมาคือ งบประมาณน้อย/ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 37.70 อุปกรณ์เทคโนโลยีไม่ทันสมัย/ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 29.50 บุคลากรไม่มีความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 19.70 และผู้ใช้บริการไม่เห็นความสำคัญของการใช้ห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 14.80 ตามลำดับ

4. การพัฒนาเว็บเพจโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง

ผู้วิจัย นำผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง ได้แก่ ชื่อโรงเรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหารโรงเรียน สถานที่ตั้ง เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสาร เว็บไซต์ของโรงเรียน อีเมลล์ หลักสูตร/สาขาวิชาที่เปิดสอน รางวัลเกียรติยศของโรงเรียน รวมทั้งบทคัดย่องานวิจัย และรายงานการวิจัย มาพัฒนาในรูปแบบเว็บเพจเพื่อให้บริการสืบค้นผ่านระบบเว็บบอร์ดเว็บบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งสามารถสืบค้นได้ที่

URL : <http://school.e-tech.ac.th/school>

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง มีประเด็นสำคัญควรแก่การนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้กำหนดปัจจัย หลักเกณฑ์ และตัวชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เพื่อให้เป็นกรอบในการพัฒนาและประเมินตนเอง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน 2) หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 3) บุคลากร 4) ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน 5) การจัดการ การบริหาร 6) กิจกรรมนักเรียน/นักศึกษา และ 7) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จะต้องผ่านการประเมินคุณภาพภายในตามปัจจัย หลักเกณฑ์ และตัวชี้คุณภาพการศึกษาดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายใน และได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) แล้ว จำนวน 29 โรงเรียน (ร้อยละ 36.71)

จากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าห้องสมุดเป็นปัจจัยหนึ่งของการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยอยู่ในปัจจัยที่ 4 คือ ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพห้องสมุดของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) มีดังนี้ 1) บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (จำนวน 20 คน) จบปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยต้องทำหน้าที่สอนและทำหน้าที่อื่น ๆ ด้วย และมีบรรณารักษ์เพียง 8 คน ที่ทำงานห้องสมุดเต็มเวลา 2) สถานที่ตั้งห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่ (จำนวน 25 แห่ง) เป็นห้องเฉพาะในอาคารเรียน และมีห้องสมุดเพียง 4 แห่ง ที่เป็นอาคารเอกเทศ 3) งบประมาณ ห้องสมุดส่วนใหญ่ (18 แห่ง) ได้รับงบประมาณต่อปีน้อยกว่า 1 ล้านบาท 4) การให้บริการ ห้องสมุดทุกแห่ง (29 แห่ง) มีบริการยืม/คืน แก่ครู/อาจารย์และนักเรียน/นักศึกษา แต่ส่วนใหญ่ (18 แห่ง) ไม่มีบริการอินเทอร์เน็ต 5) ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดทุกแห่ง (29 แห่ง) มีทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร/นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีสื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสภาพห้องสมุดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พ.ศ. 2535 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ พบว่า ห้องสมุดทุกแห่งมีสภาพห้องสมุดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนในด้านเงินงบประมาณที่มีปริมาณเพียงพอต่อการดำเนินงาน และพัฒนาห้องสมุดให้มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ บุคลากร ทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนมีการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาช่วยในงานบริการของห้องสมุด รวมทั้งจัดให้มีบริการอินเทอร์เน็ตทั้งภายในโรงเรียนและภายในห้องสมุดอีกด้วย

2. สภาพห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง

2.1 บุคลากรของห้องสมุด

2.1.1 วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์

ผลการวิจัย พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.16) จบปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2532) ที่พบว่า บรรณารักษ์โรงเรียนเอกชนส่วนมากมีวุฒิปริญญาตรีวิชาเอกหรือวิชาโททางบรรณารักษศาสตร์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ จะเป็นผู้มีความรู้ในงานวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์ สามารถดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นไปตามทฤษฎีและนโยบายของสถาบัน ซึ่งประกอบด้วย งานจัดหาและวิเคราะห์หมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ งานบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า และงานบริการส่งเสริมการอ่าน ฯลฯ ซึ่งการมีวุฒิการศึกษาดังกล่าวจะทำให้

บรรณารักษ์ สามารถปฏิบัติงานได้ดี และมีประสิทธิภาพมากกว่าบรรณารักษ์ที่ไม่มีความรู้ทาง วิชาที่บรรณารักษศาสตร์ เป็นที่น่าสังเกตว่า ห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง ไม่มีบรรณารักษ์ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่มี นโยบายสนับสนุนให้บรรณารักษ์ลาศึกษาต่อ เนื่องจากบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องทำหน้าที่สอน และทำหน้าที่อื่น ๆ อีกด้วย หรืออาจเนื่องมาจากบรรณารักษ์ไม่มีเงินทุนเพียงพอสำหรับการศึกษา ต่อในระดับปริญญาโท รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนไม่มีนโยบายสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อการศึกษาด้วย ซึ่งการศึกษาในระดับปริญญาโทนั้นต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางเป็นโรงเรียนที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอน ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์น้อยกว่ามหาวิทยาลัยที่อยู่ในส่วนกลาง อีกทั้ง หลักสูตรการศึกษาภาคพิเศษจะเปิดสอนน้อยกว่าหลักสูตรการศึกษาภาคปกติ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของบรรณารักษ์

2.1.2 วุฒิการศึกษาของผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.36)

ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ช่วย บรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เป็นงานที่ไม่ใช่งานวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งการปฏิบัติงาน จะปฏิบัติงานตามลักษณะงานที่บรรณารักษ์มอบหมาย เพื่อให้งานดำเนินไปตามนโยบายให้ประสบ ความสำเร็จ ซึ่งได้แก่ งานพิมพ์ดีด งานพิมพ์บัตรรายการ หรือคือข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ งานอาคาร สถานที่ เช่น ดูแลความเรียบร้อยของที่นั่งและชั้นหนังสือ ฯลฯ งานจัดเตรียมหนังสือ เช่น ลงทะเบียน ประทับตรา ตัดสันหนังสือ จัดหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ขึ้นชั้น ฯลฯ งานบริการยืม - คืน ทรัพยากรสารสนเทศ งานบำรุงรักษา เช่น ล้างและซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุด รวมทั้งงาน ประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เช่น จัดนิทรรศการต่าง ๆ เพื่อชักชวนให้ผู้ใช้เข้าใช้ห้องสมุด จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังกล่าวผู้ปฏิบัติงานไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์โดยตรง แต่สามารถฝึกฝนให้เกิดทักษะความชำนาญในงานเหล่านี้ได้ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ห้องสมุดทุกแห่งจึงควรมีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในจำนวนที่เหมาะสมกับภาระงาน ทั้งนี้หากห้องสมุดใดไม่สามารถจ้างผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ ห้องสมุดได้ อาจประกาศรับนักเรียนนักศึกษามาเป็นอาสาสมัครช่วยงานห้องสมุด หรืออาจว่าจ้าง นักเรียน/นักศึกษาที่ต้องการหารายได้พิเศษมาช่วยงานห้องสมุด

2.1.3 หน้าที่ของบรรณารักษ์

ผลการวิจัย พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ทำหน้าที่บรรณารักษ์และสอนหนังสือ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2532) ที่พบว่า บุคลากรห้องสมุดส่วนมากทำงานห้องสมุดและสอนวิชาอื่นด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด หรือการขาดงบประมาณในการว่าจ้างบุคลากร ทำให้บรรณารักษ์ มีเวลาทำงานในห้องสมุดไม่เต็มที่ นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์ 1 คน (ร้อยละ 83.61) และยังต้องทำหน้าที่สอนและทำหน้าที่อื่น ๆ อีกด้วย อีกทั้งห้องสมุดเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 44.26) ไม่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและขยายงานห้องสมุดให้มีมาตรฐาน รวมทั้งไม่สามารถสนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด บรรณารักษ์ไม่มีเวลาในการคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ หรือในด้านการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น ผู้ใช้บริการไม่สามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดได้ทุกวัน เนื่องจากบรรณารักษ์ติดภาระงานสอนและงานในหน้าที่อื่น ๆ อีกทั้งไม่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่จะทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์ในช่วงเวลาที่ติดภาระงานดังกล่าว ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาลดภาระงานสอนและงานในหน้าที่อื่น ๆ ของบรรณารักษ์ลง เพื่อให้บรรณารักษ์มีเวลาในการปฏิบัติงานในห้องสมุดได้เต็มที่ รวมทั้งควรจัดให้มีผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เพื่อให้การดำเนินงานและการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 สถานที่ตั้งห้องสมุด

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นห้องเฉพาะอยู่ในอาคารเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2532) ที่พบว่า สถานที่ตั้งของห้องสมุดโรงเรียนเอกชนส่วนมากเป็นห้องเฉพาะ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด และไม่สนับสนุนด้านเงินงบประมาณ หรืออาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีพื้นที่ไม่เพียงพอในการที่จะขยายห้องสมุดให้เป็นอาคารเอกเทศ รวมทั้งสถานที่ตั้งห้องสมุดไม่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัว ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทที่มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมไว้บริการแก่ผู้ใช้ ซึ่งห้องสมุดดังกล่าวจำเป็นต้องมีเนื้อที่ที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดเก็บ และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศในทุกรูปแบบ และให้บริการชุดอุปกรณ์เพื่อการศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์เพื่อบริการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ

ชุดศึกษาเทปวีดิทัศน์ รายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม เป็นต้น นอกจากนี้ห้องสมุดยังควรมีจำนวนโต๊ะ – เก้าอี้ และพื้นที่สำหรับการนั่งอ่านหนังสือให้แก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพออีกด้วย

2.3 การให้บริการ

2.3.1 บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการให้บริการยืม – คืน แก่ครู/อาจารย์ และนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2532) ที่พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จัดให้มีการบริการให้ยืม - คืนหนังสือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรินทร์ ลีนา (2538), จารุณี วรรณสิทธิ์ (2539), ประภารัตน์ นววิภาพันธ์ (2540) และชนิษฐา พละการ (2544) ที่พบว่า บริการของห้องสมุดที่ครู/อาจารย์และนิสิต/นักศึกษาใช้และมีความต้องการมากที่สุดคือ บริการยืม - คืนหนังสือ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริการยืม - คืน เป็นงานบริการที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการอย่างมากในกรณีที่ผู้ใช้บริการต้องการนำหนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ไปใช้ศึกษาค้นคว้าภายนอกห้องสมุดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ตามกฎระเบียบการยืมที่ห้องสมุดกำหนด) แล้วจึงนำส่งคืนห้องสมุดเพื่อหมุนเวียนให้ผู้อื่นได้ใช้ต่อไป

2.3.2 บริการอินเทอร์เน็ต

ห้องสมุดโรงเรียน เป็นแหล่งวิทยาการสำหรับครู/อาจารย์ และนักเรียน/นักศึกษา เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ การสอนตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษา ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เมื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งสารสนเทศขนาดใหญ่ที่เปรียบเสมือนห้องสมุดของโลก มีข้อมูล/สารสนเทศต่าง ๆ มากมายที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยไม่มีขีดจำกัด ห้องสมุดโรงเรียนในฐานะที่เป็นแหล่งวิทยาการ และบรรณารักษ์ในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการจำเป็นต้องจัดบริการ เพื่อให้ครู/อาจารย์ และนักเรียน/นักศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตได้อย่างคุ้มค่า อีกทั้งสื่อการศึกษาเรียนรู้ประเภทนี้ยังเป็นที่ยอมรับของนักเรียน/นักศึกษาในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา พละการ (2544) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมิได้จำกัดอยู่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เท่านั้น แต่ยังมีข้อมูลข่าวสารในรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งอินเทอร์เน็ตซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ที่มีข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นิสิตสนใจและใช้บริการมากที่สุด แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางส่วนใหญ่ไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตในห้องสมุด (ร้อยละ 65.57) และไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน (ร้อยละ 60.65)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนไม่สนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดซื้อและบำรุงรักษาระบบอินเทอร์เน็ต เนื่องจากการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตนั้นต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ซึ่งประกอบด้วยฮาร์ดแวร์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม อุปกรณ์ระบบเครือข่ายและการสื่อสารข้อมูลที่จะเชื่อมโยงผู้ใช้กับระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ หรืออาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีทักษะ ความรู้ และความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบ รวมทั้งทางโรงเรียนไม่มีสถานที่เพียงพอสำหรับการติดตั้งและให้บริการอินเทอร์เน็ต ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญด้วยการสนับสนุนเงินงบประมาณในการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน และห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้บริการแก่บุคลากรและนักเรียนนักศึกษาของโรงเรียนในการเข้าถึงสารสนเทศที่มีคุณค่าจากทั่วโลกได้ด้วยตนเองโดยไม่มีขีดจำกัด

2.4 การจัดกิจกรรมห้องสมุด

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดกิจกรรมห้องสมุดประเภท การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดมากที่สุด (ร้อยละ 45.90) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดเป็นนโยบายของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ที่ขอความร่วมมือให้ห้องสมุดต่าง ๆ ทั่วประเทศจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดขึ้นพร้อมกันเป็นประจำทุกปีในระหว่างวันที่ 1 – 7 สิงหาคม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา มีนิสัยรักการอ่าน และสนใจการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า กิจกรรมที่ห้องสมุดจัดมากเป็นอันดับรองลงมาคือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 42.62) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไร สรรพเศรษฐ (2537) ที่พบว่ากิจกรรมที่ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดคือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ทำให้นักเรียนนักศึกษา รู้จักประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด วิธีการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด รวมทั้งกฎระเบียบข้อบังคับและมารยาทในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ซึ่งจะทำให้นักเรียนนักศึกษา สามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การใช้ห้องสมุดอีกด้วย จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมห้องสมุดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางยังมีไม่มากนัก และไม่หลากหลาย ซึ่งห้องสมุดควรมีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายและอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้งานบริการต่าง ๆ สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับความสนใจจากผู้ให้บริการ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ห้องสมุดทุกแห่งควรจัด เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา มีนิสัยรักการอ่าน เป็นการวางรากฐานให้นักเรียนนักศึกษารู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น แนะนำหนังสือใหม่ แนะนำการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับรางวัล ฯลฯ กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมผู้ให้

รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น ประมวลคำขวัญหรือเรียงความเกี่ยวกับห้องสมุดหรือวันสำคัญต่าง ๆ จัดแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล หรือจัดแข่งขันสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โดยการกำหนดหัวข้อหรือเนื้อหาที่ต้องการให้ค้นหา ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอีกประเภทหนึ่งที่ห้องสมุดควรจัดคือ กิจกรรมส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น จัดฉายวิดีโอทัศน์ และซีดีรอม ทั้งในเนื้อหาวิชาการและบันเทิง ด้วยการจัดตารางประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่ากิจกรรมห้องสมุดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมงานบริการให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษา มีนิสัยรักการอ่าน และสนใจบริการของห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ตลอดจน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียน/นักศึกษาสนใจห้องสมุด และรู้จักใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังนั้น บรรณารักษ์ควรให้สนใจ และเลือกจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีเหมาะสมกับสภาพห้องสมุด และเป็นที่สนใจของนักเรียน/นักศึกษา

2.5 การจัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด

ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2532) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนส่วนมากจัดให้บรรณารักษ์สอนวิชาการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน/นักศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิตท์ (Hitt, 1992), แม็คนอลลี และกุลเรอ (McNally & Kuhlthau, 1994), เคลเลอร์ (Keller, 1995), วิลสัน (Willson, 1995), มัวร์ (Moore, 1997), หลุยส์ (Louise, 1998), นันทพรศุภโสภณ (2535) และวรางคณา อินทรพิณฑุวัฒน์ (2541) ที่พบว่า ทักษะการใช้ห้องสมุดมีความจำเป็นสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมาก สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องเปิดสอนหลักสูตรวิชาการใช้ห้องสมุด และทักษะความรู้ทางสารสนเทศให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดย่อมใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้ดีกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด อาจเป็นเพราะการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดจะทำให้นักเรียน/นักศึกษาเห็นความสำคัญของห้องสมุดและทรัพยากรสารสนเทศ รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด รู้จักแหล่งสารสนเทศและสามารถเลือกใช้แหล่งสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ รวมทั้งมีทักษะในการใช้เครื่องมือสืบค้น สามารถค้นหาสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งยังมีทักษะในการรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อนำมาเขียนรายงานการศึกษา ตลอดจนสามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การจัดการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรควรกระทำอย่างต่อเนื่องต่อไป

2.6 ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.57) ไม่มีโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศน้อย ซึ่งการสืบค้นข้อมูลยังสามารถสืบค้นได้จาก ตู้บัตรรายการ รวมทั้งระบบการยืม-คืนยังสามารถใช้ระบบมือได้เช่นกัน ทางผู้บริหารและบรรณารักษ์ เห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้ในการให้บริการ หรืออาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารไม่สนับสนุนในด้านงบประมาณ เนื่องจากทรัพยากรของระบบห้องสมุดอัตโนมัติมีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้นั้น จำเป็นต้องมีทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนการดำเนินงาน ทรัพยากรที่สำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบ ประกอบด้วย ฮาร์ดแวร์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ระบบเครือข่าย และการสื่อสารข้อมูลที่จะเชื่อมโยงผู้ใช้กับระบบห้องสมุด รวมทั้งบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์และระบบห้องสมุดเป็นอย่างดี นอกจากนี้ อาจเนื่องมาจากบรรณารักษ์ไม่มีความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อนึ่ง หากห้องสมุดใดต้องการพัฒนาและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ตลอดจนต้องการพัฒนาให้การพัฒนาให้การให้บริการมีประสิทธิภาพสูง สะดวก และรวดเร็ว ยิ่งขึ้น ควรนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ ทั้งนี้ในกรณีที่ห้องสมุดขาดงบประมาณในการจัดซื้อ โปรแกรมสำเร็จรูป อาจจัดหาโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่ให้ฟรีแก่สถาบันการศึกษา หน่วยงานองค์กร หรือสถาบันที่ประกอบกิจการโดยไม่หวังผลกำไรคือ โปรแกรม MINI-MICRO CDS/SIS ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป พัฒนาโดยองค์กรยูเนสโก ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 จนถึงปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ให้กับประเทศต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา สำหรับประเทศไทย หน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่คือ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาระบบ CDS/SIS บนเวปไซด์ไวด์เว็บ มีชื่อว่า WEBSIS version 3.00 นอกจากนี้ ยังมีโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่ให้ฟรีแก่ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดทั่วไปอีกโปรแกรมหนึ่งคือ โปรแกรมบริหารงานห้องสมุด PLS (Public Library Service V.2) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่พัฒนาจากโปรแกรม Library 2000 เดิม แต่หากห้องสมุดใดมีงบประมาณเพียงพอ อาจจัดซื้อโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ซึ่งจัดทำโดยกรมสามัญศึกษา มีชื่อว่า Library 2000 ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <http://www.library2000.th.com> หรืออาจซื้อโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติระบบอื่น ๆ ที่จัดทำสำหรับฐานข้อมูลขนาดเล็กถึงขนาดกลาง พัฒนาโดยบริษัทต่าง ๆ ซึ่งโปรแกรมเหล่านี้มีราคาแตกต่างกันออกไป

3. ทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการในห้องสมุด

3.1 สื่อสิ่งพิมพ์

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือ วารสาร/นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (3532) ที่พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ วารสาร/นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรินทร์ ลิ้นา (2538), จารุณี วรรณสิทธิ์ (2539), ประภารัตน์ นววิภาพันธ์ (2540) และกรรณิการ์ ภูผาธรรม (2541) ที่พบว่า นักศึกษาต้องการ วัสดุดีพิมพ์ประเภทหนังสือ วารสาร/นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของมานิคัส (Manikas, 1982) ที่พบว่า สถานศึกษาทางอาชีวศึกษามากกว่า ร้อยละ 60 มีมุมความรู้ในโรงฝึกงาน (work shop) ซึ่งส่วนใหญ่มีทรัพยากรสารสนเทศประเภท ตำราวิชาชีพ ตำราทั่ว ๆ ไป และนิตยสาร/วารสาร รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัดด์และดิคาร์โล (Budd & Dicarlo, 1982), โบซิโม (Bozimo, 1983), โอไลเซน (Olaisen, 1985) และแรซซาจิ (Razzaghi, 1990) ที่พบว่า รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการต้องการและใช้มากที่สุดคือ วารสาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อสิ่งพิมพ์เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่รวบรวมความรู้และวิทยาการ ทุกสาขาวิชา แม้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ในวงการการศึกษาและวงการต่าง ๆ ทุกสาขาอาชีพ แต่สื่อสิ่งพิมพ์ก็มิได้ลดความสำคัญลงเพราะ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นแหล่งรวมความรู้ ความคิด และแนวคิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในอดีตหรือในปัจจุบันที่ ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ อีกทั้งยังไม่จำกัดเวลาและสถานที่ในการอ่านและไม่จำเป็นต้องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องส่ง เครื่องรับ และเครื่องเล่นที่มีราคาสูง นอกจากนี้การที่ห้องสมุดจัดหา สื่อสิ่งพิมพ์มาให้บริการมากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากห้องสมุดได้รับงบประมาณจำกัด ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.93) ได้รับงบประมาณต่อปีน้อยกว่า 1 ล้านบาท ส่งผลให้บรรณารักษ์ไม่สามารถนำงบประมาณที่ได้รับมาพัฒนาและจัดหาทรัพยากร สารสนเทศได้ครบทุกประเภท ให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เนื่องจากในปัจจุบัน ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทมีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ มีทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทยมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศหลายเท่าตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศมีราคาสูงกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทย รวมทั้งนักเรียน นักศึกษาไม่สนใจ และไม่มีความสามารถในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศ เนื่องจากไม่สนใจ ในการแปลภาษาอังกฤษหรือมีความรู้ภาษาอังกฤษไม่ค่อยดีนัก และต้องใช้เวลาในการแปลภาษา อังกฤษนาน

3.2 สื่อโสตทัศน์

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีสื่อโสตทัศน์ให้บริการ ไม่ว่าจะเป็น

เทปบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์ (ไม่มีเทปบันทึกเสียงภาษาไทยร้อยละ 67.21 เทปบันทึกเสียงภาษาอังกฤษร้อยละ 86.89 วีดิทัศน์ภาษาไทยร้อยละ 57.37 และวีดิทัศน์ภาษาต่างประเทศร้อยละ 91.80) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาเพราะสื่อโสตทัศนจะมีราคาสูงกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้เวลาใช้งานต้องมีเครื่องเล่นโดยเฉพาะ อีกทั้งยังจำกัดในด้านเวลา และสถานที่ในการเข้าถึงสื่ออื่น ๆ ด้วย ในปัจจุบันสื่อโสตทัศนมีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้ใช้งานสามารถมองเห็นภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และมีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้สื่อโสตทัศนยังช่วยให้ผู้เรียน และผู้สอนมีโอกาสได้รับรู้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและทันสมัย รวมทั้งช่วยประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมิลเลอร์ (Miller, 1984) ที่พบว่า ผลการใช้วีดิทัศน์ในการฝึกอบรมความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มทดลองที่ได้ดูรายการวีดิทัศน์ที่จัดให้ จะมีความปลอดภัยกว่ากลุ่มทดลองที่ไม่ได้ดูรายการวีดิทัศน์ อาจเป็นเพราะว่าวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสามารถจดจำในเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนินสุภา พลละการ (2544) ที่พบว่า นิสิตรดับปริญญาตรีสนใจใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น รายการโทรทัศน์ภายในประเทศ ข้อมูลข่าวสารผ่านดาวเทียม ภาพยนตร์สารคดี ภาพยนตร์บันเทิงคดี รายการกีฬา วีดิทัศน์ และเทปเพลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อต่าง ๆ เหล่านี้เป็นที่นิยมชื่นชอบในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งนักเรียน/นักศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนก็เป็นกลุ่มวัยรุ่นเช่นกันจึงย่อมมีความสนใจสื่อต่าง ๆ เหล่านี้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้การสนับสนุนเงินงบประมาณ และสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน/นักศึกษา อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน/นักศึกษาเข้าใช้บริการห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น

3.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้บริการไม่ว่าจะเป็น ซีดีรอมหรือฐานข้อมูล (ไม่มีซีดีรอมภาษาไทยร้อยละ 81.96 และไม่มีซีดีรอมภาษาอังกฤษร้อยละ 90.15) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา เนื่องจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะมีราคาสูงกว่าทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ ลักษณะการใช้งานต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบ รวมทั้งสถานที่สำหรับติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์อีกด้วย ปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง อันเป็นผลเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร

จึงได้มีการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศออกมาในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยบันทึกข้อมูลสารสนเทศไว้ในแผ่นซีดีรอม ซึ่งข้อมูลที่บันทึกไว้นอกจากเนื้อหาความรู้แล้วยังสามารถบันทึกเป็นภาพถ่าย ภาพสี ภาพขาวดำ และภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์ รวมทั้งเสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบต่าง ๆ ได้อีกด้วย เรียกว่า ซีดีรอมมัลติมีเดีย ซึ่งปัจจุบันได้มีบริษัทต่าง ๆ ผลิตซีดีรอมมัลติมีเดียที่บรรจุความรู้ต่าง ๆ ออกมาอย่างมากมาย เช่น ความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ รวมทั้งสารานุกรม และพจนานุกรม ตลอดจนภาพยนตร์ต่าง ๆ ทั้งภาพยนตร์บันเทิงและภาพยนตร์สารคดี จะเห็นได้ว่าซีดีรอมต่าง ๆ ดังกล่าว มีประโยชน์อย่างมากต่อผู้ใช้บริการ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรให้การสนับสนุนโดยการเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา และจัดเตรียมสถานที่พร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกศึกษาเรียนรู้จากสื่อสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตามอัธยาศัย นอกจากนี้ ยังเป็นการดึงดูดให้ผู้ใช้บริการหันมาสนใจที่จะเข้าใช้บริการห้องสมุดที่มีสื่อสารสนเทศในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ทันสมัยให้บริการ

4. ปัญหา/อุปสรรคในการให้บริการสารสนเทศ ห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษา

เอกชนในกลุ่มภาคกลางมีปัญหา/อุปสรรคในการให้บริการสารสนเทศ ตามลำดับ ดังนี้

4.1 จำนวนทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือระหว่าง 1 – 20,000 เล่ม และห้องสมุดที่มีหนังสือมากกว่า 30,000 เล่ม มีเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ส่วนจำนวนวารสาร/นิตยสารและหนังสือพิมพ์ พบว่า มีจำนวนวารสารระหว่าง 1 – 50 ชื่อเรื่อง และมีจำนวนหนังสือพิมพ์ระหว่าง 1 – 15 ฉบับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเชิงปริมาณของจำนวนวัสดุสารสนเทศของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางทุกแห่งมีจำนวนสิ่งพิมพ์ทุกประเภทดังกล่าวต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก ซึ่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้กำหนดจำนวนวัสดุสารสนเทศไว้ดังนี้คือ ห้องสมุดควรมีหนังสืออย่างน้อย 50,000 เล่ม ควรมีวารสารไม่น้อยกว่า 130 ชื่อเรื่อง และควรมีหนังสือพิมพ์ไม่น้อยกว่า 12 ชื่อเรื่อง (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 2535) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา แอบเนียม (2536), ดวงจันทร์ พยัคพันธุ์ (2539) และจารุณี วรรณสิทธิ์ (2539) ที่พบว่า ปัญหาในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา คือ สารสนเทศมีจำนวนน้อย และไม่เพียงพอต่อการใช้บริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐมาภรณ์ วงศ์ชนะภัย (2540) ที่พบว่า การให้แหล่งสารสนเทศของครู-อาจารย์ สายวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา มีปัญหาในด้านทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด และไม่สนับสนุนงบประมาณในการจัดหา

ทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด หรืออาจเนื่องมาจากบรรณารักษ์ไม่ได้จบการศึกษาสาขา บรรณารักษศาสตร์โดยตรงจึงไม่รู้แหล่งและไม่รู้วิธีในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

4.2 งบประมาณน้อย/ไม่เพียงพอ

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.93) ได้รับงบประมาณต่อปีน้อยกว่า 1 ล้านบาท ซึ่งถือว่าเป็นงบประมาณที่น้อยและไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานห้องสมุด ตลอดจนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบเข้าห้องสมุดให้เพียงพอ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2532) ที่พบว่าปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ห้องสมุดโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา คือ งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุสารสนเทศน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรพรรณ จิววัฒนารักษ์ (2541) ที่พบว่า ปัญหาในการใช้สื่อการเรียน การสอนของครู-อาจารย์ คือ การขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามต้องการ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า จึงไม่สนับสนุน งบประมาณในการพัฒนาและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

4.3 อุปกรณ์และเทคโนโลยีไม่ทันสมัย/ไม่เพียงพอ

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งพิจารณาได้จากผลการวิจัยที่พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.57) ไม่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และห้องสมุดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.57) ไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตภายในห้องสมุด อีกทั้งยังพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.65) ไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของประภารัตน์ นววิภาพันธ์ (2540) ที่พบว่า ปัญหาในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คือ ห้องสมุดไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่จะช่วยในการค้นหาสารสนเทศได้ สะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการขาดงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหาอุปกรณ์และ เทคโนโลยีที่ทันสมัย

จากสภาพและปัญหาในการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในกลุ่มภาคกลางที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสภาพการดำเนินการและการให้บริการของห้องสมุด ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่เป็นแหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้ง มีกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้ใช้เข้ามาค้นหาคำตอบในห้องสมุด ในขณะที่เดียวกันผู้ใช้ก็สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ห้องสมุดควรจัดทรัพยากรสารสนเทศ และกิจกรรมต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (วิทยากร เชียงกูล, ทองอยู่ แก้วไทรอะ และประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, 2543, หน้า 22-23)

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญและควรเพิ่มงบประมาณสำหรับการพัฒนาและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งบริการอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ดังกล่าวรวมทั้ง มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาพัฒนาระบบการให้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น การนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในการให้บริการยืม - คืน และสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เพื่อให้การบริการต่าง ๆ มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน มีหน้าที่ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดให้มีห้องสมุดที่มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ บุคลากร ทรัพยากรสารสนเทศ งบประมาณ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ และความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1.1 บรรณารักษ์หรือผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ ของทุกโรงเรียนควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สนใจศึกษาหาความรู้และติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์อยู่ตลอดเวลา โดยเข้ารับการศึกษาคือในระดับสูงขึ้น เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา เกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์ รวมทั้งบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดการสารสนเทศ รวมทั้งต้องเป็นผู้มีความรู้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี เนื่องจากในปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมสารสนเทศ อันเป็นผลเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้บรรณารักษ์ต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารงาน และการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงาน นอกจากนี้ บรรณารักษ์ควรขอรับบริจาคหนังสือจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.2.1 ควรให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของห้องสมุด โดยการสนับสนุนในด้านงบประมาณ เพื่อนำมาดำเนินงานห้องสมุด และจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท (ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ) ที่มีความทันสมัยและมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน รวมทั้งจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าว ตลอดจนนำมาพัฒนาระบบบริการของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้ในการบริการยืม - คืน และค้นหารายการทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด นอกจากนี้ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาชุดการศึกษาแบบวิดิทัศน์ รายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม รวมทั้งคอมพิวเตอร์สำหรับการศึกษาค้นคว้าจากแผ่นซีดีรอมมัลติมีเดีย ตลอดจนการสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

1.2.2 ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาเป็นบรรณารักษ์ และควรให้การสนับสนุนบรรณารักษ์ ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองโดยการเข้าร่วมอบรมสัมมนาเป็นประจำและสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บรรณารักษ์ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

ในส่วนของผู้ช่วยบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรสนับสนุนให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

1.2.3 ควรลดภาระงานด้านการสอนและงานอื่น ๆ ของบรรณารักษ์ให้น้อยลง หรือจัดให้บรรณารักษ์ทำงานเต็มเวลา เพื่อจะได้มีเวลาปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

1.3 สถานที่ตั้งห้องสมุด ควรเป็นอาคารเอกเทศ เนื่องจากปัจจุบันห้องสมุดเปรียบเสมือนชุมทรัพย์อันยิ่งใหญ่ที่บรรจุทรัพยากรสารสนเทศไว้มากมาย ทั้งในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งบริการอินเทอร์เน็ต ดังนั้น ในปัจจุบันสถานที่ตั้งห้องสมุดจึงควรเป็นอาคารเอกเทศ เพราะอาคารเอกเทศจะมีเนื้อที่ที่เพียงพอต่อการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทที่มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมไว้บริการแก่ผู้ใช้

1.4 ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ในปัจจุบันระบบห้องสมุดอัตโนมัติมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบการให้บริการของห้องสมุดให้มีความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ห้องสมุดใดที่มีความพร้อมทางด้านงบประมาณ เพื่อใช้ในการจัดหาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ รวมทั้งมีบุคลากรที่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์และระบบห้องสมุด ควรนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

เข้ามาใช้ในการให้บริการของห้องสมุด เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน อีกทั้งช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว โดยการจัดหาโปรแกรมที่ให้ฟรี จัดซื้อโปรแกรมสำเร็จรูป หรืออาจพัฒนาโปรแกรมขึ้นใช้เอง การนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้จะทำให้ห้องสมุดสามารถดำเนินการและให้บริการต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้บริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงระบบเหล่านี้เข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายห้องสมุดในระดับประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลางได้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสารสนเทศดังกล่าวในการศึกษาและเรียนรู้ รวมทั้งเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเอกสาร สื่อการสอน และทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ โดยจัดให้มีบริการยืมระหว่างห้องสมุด

1.5 บริการอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดควรจัดให้มีบริการอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้ใช้บริการ เนื่องจากในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวงการทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการการศึกษา เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะเป็นเครื่องมือช่วยเสริมสร้างคุณภาพ และความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ เช่น ครู/อาจารย์ผู้สอนสามารถพัฒนาคุณภาพบทเรียน หรือแนวคิดในสาขาวิชาที่สอน โดยการศึกษาจากข้อมูลต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งสามารถสร้างสื่อการสอนต่าง ๆ และนำเสนอไว้บนเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ผู้อื่นศึกษาใช้งานได้ อีกทั้งนักเรียน/นักศึกษาสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ เพื่อทบทวนเนื้อหาเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ตลอดจนผู้ให้บริการสามารถใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต โดยการศึกษาค้นหาข้อมูล/สารสนเทศในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเมือง การแพทย์ เศรษฐกิจ ดนตรี กีฬา การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ฯลฯ นอกจากนี้ การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตยังช่วยเพิ่มพูนทักษะในการใช้ภาษา สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว เช่น การรับ - ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การสนทนาผ่านโปรแกรมสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคกลาง ครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าคงจะเป็นประโยชน์ที่จะนำไปเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องได้นำไปพิจารณา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนต่อไป ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป ดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ควรเห็นความสำคัญของการดำเนินงานห้องสมุด โดยการสนับสนุนงบประมาณ อัตราค่าจ้างบุคลากร และสถานที่ รวมทั้งควรมีการนิเทศติดตาม กำกับ และให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหากับบรรณารักษ์อย่างใกล้ชิด

2.2 ครูผู้สอน ควรให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการส่งเสริม และพัฒนางาน ห้องสมุดให้เป็นแหล่งในการค้นหาข้อมูล โดยการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน/นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและให้เป็นคนใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

2.3 บรรณารักษ์ ควรมีการประชุมร่วมมือกันในการพัฒนามาตรฐานของห้องสมุด โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นและมีมาตรฐานในระดับใกล้เคียงกัน

2.4 ผู้บริหารและบรรณารักษ์ ควรจัดให้มีการประกันคุณภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการในห้องสมุด

2.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ควรมีการจัดประชุม อบรม สัมมนา ให้กับบรรณารักษ์ เพื่อความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน เช่น ความร่วมมือในการทำบัตริยาการร่วมกัน โดยมีศูนย์กลางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน ตลอดจนมีการเยี่ยมระหว่างห้องสมุด

2.6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ควรมีการจัดประชุม อบรม สัมมนา ให้กับบรรณารักษ์โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในด้านการพัฒนาการดำเนินงานและการให้บริการห้องสมุดให้มีรูปแบบและมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มาใช้กับงานห้องสมุดโรงเรียน

แนวทางการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกลุ่มภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพโดยรวมของห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทย
2. ควรศึกษาวิจัยถึงความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันของห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทยและห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในเขตหรือท้องที่เดียวกัน
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจัดตั้งเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทย
4. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบในการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทย

5. ควรศึกษาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของมาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี (มาตรฐานห้องสมุดสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา) เพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University